

570623_ธรรมาธรรมะสงคราม เรื่อง กายอย่างพิศดารและคนต้องมีความต้องการ อย่างละเอียด

เราพัฒนาชีวิตมาเรื่อยๆ หลายคนก็ล่วงวัยชรา หลายคนก็เพิ่งเข้ามาทั้งที่วัยชราแล้ว ระวังจะไม่ทันเขา
 อาตมาว่าชาวอโศกไปไกลนะ อาตมาก็พยายามให้ธรรมะที่ละเอียด มันเป็นการวัดค่าการเจริญทาง
 ธรรม ว่าไปอย่างนี้ๆ ได้ไหม

วันนี้ก็มาทบทวนเรื่องกาย กายคำเดียวนี้แหละ ถ้าเข้าใจไม่ดีแล้วไปไม่รอด สออบตก ไม่มีทางบรรลุ
 ความเป็นสัตว์ต้องรู้ กายของสัตว์ กายนี้ไม่ใช่แค่รูปธรรม

กายในสัตตาวาส ๕ หรือวิญญาณ ฐิติก็ไม่ให้หมายถึงสรีระ โครงร่าง ไม่ได้หมายถึงแต่รูปเท่านั้น

๑. กายต่างกัน สัญญาต่างกัน

คือ เมื่อมีความเห็นหรือความเข้าใจว่า กาย คือ ร่าง หรือรูปร่างสรีระเท่านั้น เมื่อเข้าใจเช่นนี้
 แล้วความเข้าใจเรื่อง นามกาย หรือนามรูป ก็จะเห็นกายของสัตว์ที่เป็น กายวิญญาณก็ตาม (กาย
 วิญญาณหมายถึงองค์ประชุมของวิญญาณ) ก็จะเห็นเพียงรูปร่าง จะไม่กำหนดหมายให้เข้าไปถึง
 นามธรรม ก็ไปคิดว่าสัตว์คือสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์เดรัจฉานเท่านั้น

สัตว์ทางจิตวิญญาณจะเห็นเป็นอาการของนามธรรม เป็นสัตว์ปรต สัตว์นรก สัตว์อสุรกาย จึงกำหนด
 ว่า สัตว์นรก สัตว์เทวดาเป็นแบบมีรูปร่าง ก็ไม่กำหนดรู้เข้าไปรู้สภาพนามธรรมที่อยู่ภายในจิตใจ ก็เห็น
 เป็นเพียงรูปร่าง จะเห็นได้ว่าคนเก่งๆ แคล่ไหนก็เห็นผี เป็นสัตว์ที่มีรูปร่าง เห็นเดินอยู่ไปมา เขาจึงจะบอก
 ว่าเขาเห็นผี เห็นสัตว์นรก ส่วนเห็นภายในก็เห็นเป็น โครงร่างไปหมด

จะอ่านวิญญาณที่เป็นนามธรรม มีองค์รวมของเวทนา สัญญา สังขาร ไม่ได้ มันต้องหมายเอาถึงจิต
 วิญญาณซัดๆด้วย ต้องเป็นขณะปัจจุบันด้วย แต่ถ้าระลึกเอา ก็เป็นสัญญา ไม่เป็นกายที่สมบูรณ์ครบ
 พร้อมหมด ทั้งรูปภายนอก รูปภายใน และทั้งรูปภายในที่ใดๆเข้าไปอีก ต่อเชื่อมสัมพันธ์เข้าไปในองค์
 รวม ถึงอรุปีที่ลึกสุด ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในวิโมกข์ ข้อที่ ๒ (อชฉัตตัง อรูปสัญญี เอโก
 พหิทธารูปานิ ปัสสตี)

กายนี้อาตมาใช้คำว่า **Concept**

ส่วนภายใน **Concept** ก็จะเห็น “รายบท” **Content** แล้วก็มี “บริบท” **Context** แล้วสิ่งเหล่านี้ต้อง “สัมผัสรู้” **Contact** จึงจะครบ ความเป็นกาย คำว่า **Con** แปลว่า การศึกษา ความรู้ ความจำ มีลักษณะคล้ายสัญญา

เมื่อเข้าใจว่า กายคือมีแต่รูปร่าง ก็ทำให้ใช้สัญญา ดึงเอาความจำเก่า ปั้นรูปปั้นเรื่องขึ้นมา **consciousness** มี การต่อเนื่องตระหนัก **Concern** แล้วก็จัดสรรให้รวมกันอยู่ ถ้าทะเลาะกัน ก็ทุกข์ **conciliate** ทำให้ปรองดองกันผูกไมตรีอยู่ด้วยกันให้ได้ เราประนีประนอมกันทางนามธรรมนี้ยุ่งยากกว่าทางโลกเขานะ

concoct แปลว่า สังขาร หรือเรื่องแต่งขึ้น กุขึ้น ประงขึ้นมาเรื่อย คนมีวิชา ไม่รู้จักสังขาร พอเจอผัสสะมันก็ปรุงปุ๊ป อวิชาทำให้เกิดสังขาร การปรุงแล้วอยู่ร่วมกันพร้อมๆกัน ท่านเรียกว่า **Concomitancy**

เราต้อง **Control** มัน จัดการจัดแจงมัน ไม่ให้มันปรุงเป็นอกุศล จนสามารถเก่ง เรียกว่า **Concentrate** มันได้ เป็นจิตเอก จิตสมาธิ บาลีเรียกว่า เอกัคคตา เป็นจิตที่ยิ่งใหญ่

อาตมาพยายามอธิบาย แม้ต้องใช้ภาษาบาลีและอังกฤษ ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาเก่าแก่ มีรากคล้ายบาลี

สภาพที่รวมอยู่นี้ซ้อนกันอยู่ แต่ไม่ได้เป็นอันเดียวกันนะ เมื่อแยกแยะจะเห็นว่ามีส่วนที่ซ้อนหลายอัน เรียกว่า **Intercept** มันซ้อนทับกัน ความซ้อนนี้แหละต่างคนต่างต้องนานาสังวาส ยึดเขายึดเราอยู่ แต่อยู่ร่วมกันได้ อะไรเป็นส่วนของคุณ คุณก็ทำของคุณ แต่ร่วมกันได้

ทางเรามีความต่างแต่ก็อยู่ได้ รักษาจุดร่วม สงวนจุดต่างกัน ก็อยู่กันได้ เข้าใจกันได้ แต่นามธรรมมันซ้อนกัน

เมื่อวานอาตมาอธิบายเรื่อง ความต้องการ หรือค้นหา

คำว่าค้นหา หรือ มโนสัญญาเจตนา เป็นความตั้งใจ มันมีทิศทางมุ่งมั่นของจิต คนเราต้องมีไม่มีไม่ได้ ธรรมดาที่ต้องมีค้นหา พระพุทธเจ้าแยกมโนสัญญาเจตนาไว้ ๓

กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา พระพุทธเจ้าให้ล้างกามล้างภวตัณหา ก็มีวิภวตัณหา คือตัณหา ล้างกาม ล้างภพ คนที่ไม่มีมโนสังขเจตนาเลย ทำจิตตนให้ไม่มีความจงใจมุ่งหมายอะไรเลย ไม่ตั้งใจไม่คิดให้เจริญก้าวหน้าอะไรเลย ไม่ทำอะไรไม่คิดอะไร นี่ไม่ใช่คน มันแก่งความเป็นคนของตัวเอง เลย เกิดความเป็นจิตสามัญ เข้าขั้นคนไม่สามัญแล้ว

ที่สอนกันเนาะกันโดยความเข้าใจว่า วิภวตัณหานั้นจะต้องมาเรียนรู้ให้ไม่น่าได้ ไม่น่ามี ไม่น่าเป็น แล้ว มันก็เลยไม่เอาอะไร เป็นคนแข็งทื่อไม่คิดเอาอะไร เลยเกิด เมื่อกำลังของความต้องการจะรู้ ความวิริยะ อุตสาหะมันน้อย อยู่เฉยๆปล่อยๆว่างๆ ก็เลยไม่มีพลังของจิตที่จะวิจัยวิจารณ์ ไม่ทำงาน แล้วมันจะไปรู้ อะไรได้ ขนาดปากเพียรรู้อย่างไรไม่ได้เลย นี่เป็นการเข้าใจความหมายที่ผิด ใครก็ตามที่ตั้งใจจงใจไม่ให้ จิตคิดอะไร แล้วให้จิตอยู่เฉยๆ คนนี้จงใจไม่ให้จิตคิดอะไร มันก็จงใจแล้วไง คุณก็ทำตามที่คุณตั้งใจมี มโนสังขเจตนาเกิดแล้ว

แล้วนี่ความจงใจตั้งใจมุ่งหมายไปไหน ? เริ่มต้นก็คิดได้แล้ว มันก็เลย เป็นการกำหนด หรือสัญญา ผิด ไม่ถูกต้องสภาวะของสังขธรรม คนที่ไม่มีมโนสังขเจตนาไม่ได้มันคิดความเป็นคน แม้พืชมันก็ยังมิเลย แต่ ไม่เรียกเพราะเป็นชีวะไม่ถึงจิตนิยาม แต่ว่ามีสัญญา สังขาร คึนรรนให้ชีวิตอยู่รอด หาอาหารมา สังเคราะห์ แต่ว่าเป็นคนไม่ให้มุ่งหมายอะไรมันเป็นไปไม่ได้

พระพุทธเจ้าตรัสตายตัวเลยว่า มนุษย์ต้องอาศัย มโนสังขเจตนาหาร (มีเครื่องอาศัย) ไม่มีมโนสังขเจตนาไม่ได้ ไม่มีเครื่องอาศัยอยู่ไม่ได้ ตาย หรืออยู่อย่างไม่มีสาระ เป็นฤาษี แต่ก็มีเจตนาให้อยู่สงบ ให้บรรลุนิพพาน ก็ทำตามความเข้าใจ ก็เป็นมโนสังขเจตนา หรือมโนสังขเจตนาว่าไม่มีไม่เอาก็เป็นมโนสังขเจตนา ก็ไปแปลว่าวิภวตัณหาว่าไม่น่ามี ไม่น่าได้ ไม่น่าเป็นก็ผิดไปหมด ไม่มีพลังทำอะไรก็ไม่พัฒนา พาชวย

พระพุทธเจ้าไม่มีกิเลสแล้วแต่ก็มีมโนสังขเจตนาหาร เป็นวิภวตัณหาในการสร้างศาสนา

ความมีมโนสังขเจตนาของคน หรือตัณหา คนต้องมีเป็นปกติธรรมดา หากใครไม่มีความจงใจตั้งใจในการใช้ชีวิตก็ไม่ใช่คน หรือเป็นคนคิดวิตถาร ก็ไม่บรรลุนิพพานแน่

ท่านตรัสว่า มโนสังขเจตนามี ๓ คือ กามตัณหา ภวตัณหา (สองอย่างนี้เป็นสามัญ) อีกอย่างคือ

วิภาตณา ต้องมีตณาเป็นเครื่องอาศัย แต่ให้หมดได้ ในกามตณา ภาตณา ผู้ใดต้องการดับกิเลส ดับภพ จบชาติ ก็ต้องมีตณาที่ไม่ต้องการมีกิเลส ไม่มีภพชาติก็เรียกว่าตณาล้างตณา ถ้าไม่มีตณา ไม่มีความต้องการเลยจิตก็ไม่พลังไปเจาะไขวิจัยอะไรเลย

ผู้ใดจะดับกิเลสก็ต้องมีความต้องการเรียนรู้จะดับกิเลส ไม่ต้องเหนียมอายที่จะมีความต้องการดับกิเลส เข้าใจแล้วจะทำให้เราเกิดพลังที่เต็ม หากไม่ซัดก็ไม่มุ่งมั่นในทางกุศล ปกติสามัญของคนย่อมมีจิตจงใจ มุ่งหมาย มโนสัญเจตนาหาร ดำเนินไปสู่จุดใดจุดหนึ่ง มีทิศทาง อย่างน้อยที่สุดคนเราต้องมุ่งหมายไปสู่ ความสุขความสบาย ทุกคนมุ่งหมายเช่นนี้ แล้วความสบายเป็นอย่างไรก็ไปเข้าใจผิดว่าอย่าไปคิดไปทำ อะไร อย่าไปอยากอะไร ตณาเป็นสมุทัยอาริยสัง ก็เลยกลายเป็นคนเค่อ ไม่มุ่งหมายอะไร

สัตว์ทุกตัว โดยเฉพาะคน ต้องจงใจ มีสัญเจตนา คือตั้งใจ จงใจ ให้เป็นอย่างไรก็แล้วแต่ ให้ชีวิตดำเนิน ไป คนจริงๆจะเป็นเช่นนี้ อย่างน้อยก็อยากสบายอยากสุข จะเข้าใจว่าอยู่เฉยๆสบายคุณก็ทำ ก็เจตนาจงใจทำก็สำเร็จก็ได้เท่านั้น ไม่ได้เรียนอะไรต่อ ชีวิตคนก็มะรือทือ ฟังดีๆนะ ไม่ได้แก้งพูด ไม่ได้แก้งใส่โคลี่อะไร

ถ้าเกิดเป็นคนแล้วไม่มีมโนสัญเจตนาหารเลย มันเป็นไปได้ จะชั่วคราว ก็ตาม แต่อย่าไปทำแบบไม่ จงใจอะไรเลย มันอุตรี พิเรน ผิดมนุษย์ ถ้าไปทำสภาพนั้น ซึ่งมีเยอะเลย ในอินเดียก็มีเยอะเลย ให้อ่าง นิ่งเฉย ไม่ต้องรู้อะไร ก็เป็นคนไม่มีพลังแรง พลังงานปัญญา วิริยะ ก็ไม่มีเลย อ่อน พลังการงานอันไม่มี โทษก็ไม่มี จะช่วยเหลือคนสังคหะก็ล้มละลายเลย ที่จะบอกว่าช่วยมนุษยชาติก็แค่โฆษณาขายสินค้าเขา แล้วพาเพื่อนพาออกนอกขอบเขตพุทธไปเลย

อาตมาว่าพวกเรายังมีความต้องการจงใจมุ่งหมาย กำจัด กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่ให้มันมี มีความ ตั้งใจอย่างนี้ทั้งนั้น แล้วมีเจตนาทำ พุทธนุสาชยะ(เพื่อความสุขของหมู่ชนเป็นอันมาก) โลกานุกัมปายะ(รับใช้โลก ช่วยโลก) ก็ทำไปตามสัดส่วน ก็ได้อยู่บ้าง แต่ไม่ยากพูดว่าได้มาก ยังไม่เป็น พุทธนุ หิตายะ

คนในโลก แสวงหา กามสุข กับ อัคตทัตตสุข เราเองเราไม่ได้ไปเป็นภัยเป็นโทษกับเขา มองดูเหมือน เราเป็นคนละพวกแตกแยกกับเขา หว่าพวกเราทำความแตกแยก มีแต่พวกของมัน จริงมันเข้าใจได้ว่า แยกกัน คนละชนิด แต่ในแนวลึก วิเศษ เราไม่ใช่โทษภัย ไม่ใช่คู่ต่อสู้เขา แต่เรามาสอน เสนอจนมีหมู่

กลุ่มวัฒนธรรม ปฏิบัติกับคนข้างนอกด้วย เราไม่เป็นปฏิบัติกับเขา ไปแข่งกับเขา มีแต่จะช่วยให้เจริญ ก็จะได้ลาภ ได้ยศ ก็อย่ากิน ได้มากก็ไปแข่งเขา เสียเศรษฐกิจ ไปกักตุนกอบโกย ออกดอกผลไม่ถูก มันผิดกินตำแหน่งนี้แล้วยังไปแข่งตำแหน่งคนอื่น ไปกินตำแหน่งนั้นนี้อีก มันมากไป ต้องดูตนเองว่าจะกินใช้อะไรมากมายต้องมาทำตนให้มันน้อยสันโดษ แล้วอ้างว่าตนต้องเลี้ยงครอบครัว เลี้ยงบริวารมันต้องมีมาก คุณก็เอาฐานะความเก่ง สามารถความรู้ ทั้งฐานะทางสังคม ที่มีอัตราตั้งไว้แพงสูง ยิ่งเอาเปรียบจับช้อนมากมาย พวกเรามาปฏิบัติประพฤดิเราไม่ได้ไปเป็นโทษภัยต่อคนโลกีย์ ต้องอาศัยโลกธรรมอยู่ เรามาเป็นคนที่มิประโยชน์ต่อเขา ไม่ให้คุณทำชั่วทำบาป เอาเปรียบ มาให้คุณเป็นคนเสียสละ มักน้อยสันโดษ

แต่ก่อนเราเคยทำเคยแก่งแย่งจากสังคมทั้งนั้น แต่ตอนนี้เราไม่ไปแก่งแย่งกับเขาแล้ว เรามาฝึกฝนลดละกิเลส ที่เป็นส่วนเกิน กิเลสลดก็ไม่โลภมาก จึงเป็นคนมักน้อย จิตใจกล้าจน แม้มีน้อยก็พอ โดยไม่เสียสุขภาพด้วย ไม่สะสม พากเพียร ขยันเสมอด้วย

เมื่อเราพึ่งตนรอด เลี้ยงตัวเองได้ มีส่วนเหลือส่วนเกิน เราจึงยื่นไปช่วยสังคม ด้วยระบบบุญนิยม เรามีสูตรของเรา เป็นการเสียสละแก่สังคมแท้ ไม่มีเล่ห์กล ทำตามฐานะ อุดสาหะทำ แม้เด็กๆเราก็ทำ มันตรงกับหลัก “ขาดทุนของเรา คือกำไรของเรา” นี่คือพระราชดำรัสที่ให้แก่สังคมโลก “Our loss in our gain” ตรงตามอุดมคติของพระพุทธเจ้าด้วยนะ เป็นพหูชนหิตายะ พหูชนสุขายะ โลกานุกัมปายะ ก็ทำได้พอสมควร ไม่เลิกล่อนัก

ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม สังกัปะปะ วาจา กัมมันตะ อาชีวะ ก็ตามเราก็สัมมา ประกอบกรรมการทำงานอาชีพ มีระบบบุญนิยม ไม่ได้ทำมาหากินอยู่ ๘ เดือน จนปิดกิจการ เราก็ออกไปชุมนุมกับเขา เราก็อยู่รอดขนาดนั้นก็ยังขมมาอยู่กันได้นะ พวกที่ทำอยู่ก็ทำมาแจกเขาอีก กินไม่ทันอีก นี่คือผลธรรม มีวิมุติธรรม

อาตมาเชื่อมั่นภาคภูมิใจว่า ตราบใดมีผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ โลกไม่ว่างจากอรหันต์ อย่างน้อยอาตมาก็ว่าเห็น ๑ คนแล้ว คงจะต้องมีอีก ใครหนอ

อรหันต์ก็มีอรหันต์ในโสคาฯ อรหันต์ในสภิกาฯ อรหันต์ในอนาคาฯ อรหันต์ในอรหันต์ ก็มีตามขั้นตอน จากนั้นไปเป็นอนุโพธิสัตว์ ก็ไม่มีประโยชน์ตนแล้วก็ไม่ต้องมีอรหันต์เพื่อตนเองแล้ว มีแต่อรหันต์เพื่อคนอื่นเพิ่มเติมอรหัตตะเพื่อผู้อื่นทำสัมมาสัมโพธิญาณไปเรื่อยๆ ต้องทำอย่างจริงจัง แจ่มใส

เห็นจริง

การแสวงหามี ๓ กาม ภพ และพรหมจรรย์ ก็คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา นั่นเอง คนอยากได้พรหมจรรย์นั่งเฉยแล้วพรหมจรรย์จะมาหาเองไม่ได้หรอก

มาสู่คำว่า “กาย”

ถ้าใครมีจกาทิฎฐิกำหนดคำว่ากายผิด ก็ไม่บรรลุธรรมได้แน่ ไม่มีทาง อาตมาเจอที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ในกายสักขีบุคคล ที่บอกว่าต้องสัมผัสวิโมกข์ ๘ ด้วยกาย นี่ชัดเลย ว่าคนปฏิบัติจากสัทธานุสारी สัทธาวิมุติ จนเป็นกายสักขีก็ต้องศึกษาวิโมกข์ ๘ ให้ชัดเจน แต่ในวิโมกข์ ๘ ไม่มีคำว่ากายสักคำ แต่นั่นแหละ กาย

๑. ผู้มีรูป(รูปฌาน) ย่อมเห็นรูปทั้งหลาย (รูปปี รูปานิ ปัสสติ) จิตจะต้องรู้จักรูป (รูปคือสิ่งที่ถูกรู้)
๒. ผู้ไม่มีความสำคัญในรูปภายใน (๑๐/๖๖) ย่อมเห็นรูปทั้งหลายในภายนอก (อัมมัตตัง อรูปสัณฺญี เอโก พหิทฺธารูปานิ ปัสสติ) (พล.แปลว่ามีสัญญาใส่ใจในอรูป คือรู้ทั้งรูปภายนอก ไปจนถึงรูปภายใน ต้องเห็นทุกเวลา แม้ขึ้นอรูปก็ต้องใส่ใจกำหนด)

คำว่ากายคือองค์รวมของสภาวะธรรม เป็น **Concept** ซึ่งมี **Content context** ในนั้น คุณต้องเรียนรู้แยกแยะให้สะอาดเรียบร้อยทุก รายบท โดยต้องมี **Contact** แล้วเกิดสภาวะธรรม เป็น กาย วิญญาน แจกละเอียดไป จนรู้จักรู้แจ้งรู้จริงหมดพื้นความไม่รู้ ๖: พื้นอวิชชา หมกสิ้นความลับ อหะ กล่าวคือต้องล้างพื้น ความไม่รู้ขั้น เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ จนเป็นผู้มีความรู้ที่ผ่านขั้นนี้ไปก็จะเป็นผู้ที่ขยอกพื้นอวิชชาสวะ เป็นวิชาสูงสุด หมกอาสวะของอวิชชา หรือล้างพื้นก้าวพื้นภูมินี้ไปสู่ อรหันต์ เราดับเราทำลายมีทั้งทำได้เป็นจิตเจโต และตรวจสอบ ด้วยอรุปฌาน อากิญจัญญายตนะคือเมื่อนิดเมื่อน้อยก็ต้องให้ไม่มี แล้วก็ต้องไม่ให้เหลือตัวไม่รู้ให้พื้น เนวสัญญานาสัญญายตนะ เมื่อก้าวพื้นอันนี้ก็สู่ สัญญาเวทิตนโรธ ไม่ได้ไปทำจิตดับเลย

มันรู้ชนิดรู้แจ้ง สัจฉิ รู้แจ้งเป็นนิโรธ เป็นสัญญาเวทิตนโรธ เป็นของพุทธที่สัมมาทิฎฐิเท่านั้น พระพุทธเจ้าว่านิโรธต้องทำให้แจ้ง(สัจฉิ) ผู้ปฏิบัติพึงทำให้แจ้ง อันพึงทำให้แจ้ง จนแจ้งเลย ต้องแจ้ง

อย่างไร ปรากฏ คำนี้คำว่าแจ้ง(สัจฉิ) มันควรเป็นภาวะที่ใสหรือดำ ใสอย่างปรากฏเห็นๆหรือว่าดำอย่างไม่รู้เห็นอะไรเลย มันก็ควรรู้เห็นอย่างแจ้งในปรากฏ ไม่ใช่ดำมืดไม่เห็นไม่รู้อะไรเลย

ผู้ปฏิบัติที่บรรลุนิโรธ ควรรู้จักรู้แจ้งความจริงในความดับนั้น อย่างปรากฏภาวะเห็นแจ้งทนโท่หลุดๆ อย่างปรากฏธาตุรู้ของตนเอง

สัญญาเวทิตนินโรธ เป็น โลกุตระธรรมขั้นที่ ๕ หรือว่าเป็น โลกุตระธรรม ๔๖ ยิงชัด เริ่มต้น โลกุตระธรรม เป็นเสขบุคคล คือ โสคาบันก็เข้า โลกุตระธรรมแล้ว ไม่ใช่ว่าต้องอรหัตต์จึงเป็น โลกุตระธรรม

สัญญาเวทิตนินโรธมีแต่ในพุทธแท้ ไม่มีในศาสนาอื่น แม้ในพุทธเองก็ยังไม่ยอมเลย ถ้าไม่สัมมาทิฐิแท้ก็ไม่สามารถมีนิโรธชนิดนี้ ใครก็ตามได้นิโรธตั้งแต่แรก ต้องกำหนดรู้ให้แจ้งว่า ของพุทธเป็นเช่นนี้ ทำให้ดับอย่างอาริยสัง ๔ เอาให้รู้ให้ได้ แม้เริ่มรู้ครั้งแรกก็ทำทวนทำซ้ำ ไม่ใช่ได้แล้วก็ทิ้ง แต่ว่าทำอย่างที่เคยได้นี้แหละทวนแล้วทวนอีก ทำเช่นนี้เรียกว่าปฏินิสัคคานุปัสสี ตามรู้ตามเห็นที่เราทำได้ มีอนิจจานุปัสสะ วิจารณ์ุปัสสี นิโรธานุปัสสี ปฏินิสัคคานุปัสสี ทำให้มากทำให้บ่อย รักษาผลธรรม เป็นการรักษาอนุชาภิสังขารด้วย ประดูแต่ไม่หวั่นไหว

การทำซ้ำนี้ก็รู้หมดทั้งสติปัญญา ๔ สัมมปปทาน ๔ อ่านวิจัยทุกอย่าง รู้หมดในเวทนา ๑๐๘ แล้วทำเนกขัมสิตเวทนา ซึ่งจะทำได้ต้องรู้ เกล็ดเวทนาด้วย เราก็รู้ว่ามีการปรุงอยู่แต่เราไม่มี มันจัดจ้านอยู่เช่นนี้แต่เราไม่มี เราแข็งแรงเท่าไรก็รู้ของเรา จะต้องทำมโนปวิจาร ๓๖ ให้ครบ ๓ กาล ทำทุกปัจจุบัน สังสมเป็นอดีต จนพันอวิชชาสะ ๘ ข้อที่ ๗ คือ ปุพพันตาปรันเต อัญญันัง คือ ไม่รู้ทั้งส่วนอดีตและอนาคต แต่ตอนนี้รู้แล้ว ว่ากิเลสสูญ ทำนิโรธให้ตั้งมั่น ทำจนเสร็จกิจตัดสินใจได้เป็นกตญาณของตนเอง อนาคต ๓๖ มันไม่เกิดหรือ มันมาถึงก็เป็นปัจจุบันทุกที แต่มั่นใจได้ว่าอนาคตไม่เป็นอื่น อดีตกับอนาคตอันเดียวกัน เพราะทำความจริงทุกปัจจุบัน จนมั่นใจไม่ใช่พยากรณ์ ใครตัดสินใจผิดก็เรื่องของคุณ

จะกล่าวว่าเป็นการตรวจสอบปรมาตธรรมด้วยวิโมกข์ ๘ หรืออนุบุพพิหาร ๕ ก็ไปถึงสัญญาเวทิตนินโรธทั้งนั้นเลย หลักธรรมต่างๆหากร้อยเรียงแล้วตามให้ทันก็จะชัด

ทำงานกระทั่งมีผลจิตตั้งมั่น จะเรียกว่าอนุรักษณาปธาน หรือสังสม อเนชชาภิสังขาร จะเรียกว่าสังสมเวทนา ๓ กาลก็ได้หรือพันอวิชชา ข้อ ๗ ก็ได้จะตรวจสอบด้วยวิโมกข์ ๘ อนุบุพพิหาร ๕ ก็ได้ เป็น

นิจจัง(เที่ยงแท้) ชูวัง (ถาวร) สัตตัง(ยืนนาน) อวิปริณามชัมมัง(ไม่แปรเปลี่ยน) อสังหิรัง(ไม่มีอะไรหักล้างได้) อสังกุปปัง(ไม่กลับกำเริบ)

สรุปว่าต้องปฏิบัติอย่างวิญญาณฐิติ ๗ อย่างซ้ำของสูงสุด มีกาย มีสัญญากำหนดรู้ เกิดวิญญาณเมื่อผัสสะ มีเวทนา สัญญา สังขาร หรือตามนามรูป มีเวทนา สัญญา เจตนา ผัสสะ มนสิการ

รู้จักกาย ว่าเป็นสัตว์นรก สัตว์เทวดา และแยกเทวดาสมมุติ เทวดาอุบัติ และเทวดาวิสุทธิ เรารู้รู้รู้ความ เป็นพรหม แล้วเรารู้รู้พรหมแก่ ที่เขาหลงผิด

ต้องรู้จักรู้แจ้งรู้จริง อย่างสัจฉิ ไม่ใช่ไปรู้แต่ในภพ เป็นภาวะดับดำมืด เหมือนอย่างกายของพรหมที่ชื่อว่า สุกกัณหา (ของฤาษี) ไม่ใช่อย่างนั้น แต่ก็อย่างนั้นถ้าเข้าใจว่าสภาพดับนั้นต้องเป็นอย่างสัจฉิ สัญญาเดียวกันเลย แต่ของเขาดำมืด แต่ของพระพุทธเจ้านั้นสว่าง แต่เป็นสิ่งที่สุกกัณหาเหมือนกัน

นิโรธของพุทธนั้นต่างจากนิโรธฤาษี นิโรธของฤาษีไม่มีกำลัง แต่นิโรธของพระพุทธเจ้านั้น จะยังมีกำลังในความดับ เห็นอยู่หลุดๆขณะนั้นด้วย เป็นพลังปัญญา พลังฉาน ฉานต้องมีปัญญา ต้องรู้ชัด และมีพลังทำลายไฟราคะ โทสะ โมหะด้วย มีกำลังมาก และการรู้ความดับนี้รู้ชนิดเห็นๆปัสสติ เห็นความเป็นนิโรธ ด้วย จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ยิ่งชัดมาก

ต้องเป็นการรู้ชนิดมีจักขุ มีตากระทบสัมผัสรูป มีความรู้ประกอบ เห็นอย่างลืมหูลืมตาตื่น ไม่ต้องไปเข้าภวังค์ มีจักขุ ญาณ ปัญญา เห็นอวิสัยธรรมดาสามัญ เป็นวิชาที่ได้พ้นอวิชาได้ ต้องยืนยันได้ว่า ขณะมีนิโรธได้นั้นต้องมีแสงสว่าง เพื่อยืนยันว่าต่างจากนิโรธไม่ใช่พุทธ ที่ทำให้แจ้งไม่ใช่ทำให้ดำดับไม่รู้

แม้จะมีสัญญาอย่างเดียวกันว่าดับ เขาก็ดับสำเร็จของเขา เราก็ดับสำเร็จของเรา ของเราดับคืออกุศล ภาวะดับไปแล้ว มีอารมณ์ไม่ทุกข์อย่างเดียวกัน กายอย่างเดียวกัน เขาไม่ทุกข์แบบไม่รู้ แต่ของเราเนี่ย ทุกข์อย่างรู้ๆ มีองค์ประชุมของสภาวะเหมือนกัน ดับเหมือนกัน

กายอย่างเดียวกัน คือกายความดับเหมือนกัน ได้สิ่งที่ไม่ทุกข์เหมือนกัน สัญญาว่าดับความทุกข์เหมือนกัน แต่ของเขาชั่วคราว แต่เขาก็อยู่ในภาวะนิโรธเหมือนกัน สัญญาว่าดับทุกข์เขาก็ทำได้สำเร็จ กายอย่างเดียวกัน สัญญาอย่างเดียวกันแต่นัยสำคัญมากที่ไม่ใช่วิสัยของการคาดเดาอย่างตักกะ ที่จะต้อง

เรียนของจริงตั้งแต่ สักกายะ คือตัวตนอัตตาที่ต้องพิสูจน์ญาณหยั่งรู้อัตตาตัวแรก เป็นสังโยชน์ข้อแรก ในสังโยชน์ ๑๐ ใครยังไม่รู้สักกายะ คนนั้นยังไม่เริ่มต้นกาย แล้วปฏิบัติอย่างไรจึงพ้นสักกายทิฎฐิสังโยชน์

นี่แหละเห็นความเป็นสัตว์ของตน ถ้าตัวต้นคือสักกายทิฎฐิยังไม่ได้ ก็ไม่บรรลุนิพพาน อธิบายกันไปผิดๆ ก็ทำให้ปฏิบัติผิดๆ อย่างกายสังขารเขาก็อธิบายเป็นการปรุงแต่งภายนอก กายปัสสัทธิ ก็กำหนดว่าเป็น สรีระสงบ ก็ไปกำหนดอย่างนี้แล้วก็จะปฏิบัติให้บรรลุได้อย่างไร ?

กายสัมผัส เขาก็อธิบายว่าเตตตังกายนอก

กายวิปัสสนาก็ได้แค่กายนอก

กายกัมมัฏฐานเขาแปลว่า การงานอันเหมาะสม องค์กรประชุมของการงานอันเหมาะสมมีทั้งอาชีพ การกระทำและจิตอันเหมาะสม ที่ออกไปทำงานเต็มรูปของอาชีพ

กายมุกตา เขาก็ยิ่งแปลไปอย่างไร แปลว่าจิตอ่อนไหวเร็วไว จิตเจโตปรับง่ายรู้เร็วไว ไม่ใช่กายที่ไปวิ่งเร็วว่องไว มันจึงสำคัญมันหมายกันคนละทิศ

กายวิการ แปลอย่างโลกๆก็เอาคนหาแข่งพิการมา ไม่ใช่ กายนี่คืออย่าง วิญญัตติรูป มีลหุตา มุกตา ตัวจิต ถูกรู้ คืออุปาทายรูป ๒๔ ถูกรู้นั่นเอง และมีแต่ปสาทรูป โจรรูป ก็อยู่เนื่องกับกายนอก แต่ว่าจากนั้นไปก็เป็นนามทั้งนั้น